

Sygn. akt V KO 18/21

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski

na posiedzeniu bez udziału stron

w sprawie **R. Ś.**

skazanego z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. i in.

w przedmiocie rozważenia oczywistej bezzasadności wniosku o wznowienia postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w W., sygn. akt III K (...) zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt II AKa (...),

na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

postanowił

- 1. stwierdzić oczywistą bezzasadność i odmówić przyjęcia wniosku R.Ś. o wznowienia postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w W., sygn. akt III K (...), zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt II AKa (...);**
- 2. nie uwzględnić wniosku o wyznaczenie skazanemu R. Ś. obrońcy z urzędu.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 31 marca 2017 r., sygn. akt II K (...) uznał R. Ś. za winnego tego, że w okresie od dnia 26 do 27 lutego 2016 r. w P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, grożąc uduszeniem, wielokrotnie doprowadził małoletniego do obcowania płciowego oraz do wykonania innych czynności seksualnych, przy czym czynu tego

dopuszczył się w warunkach powrotu do przestępstwa, tj. popełnienia zbrodni z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za ten czyn wymierzył mu karę 9 lat pozbawienia wolności.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, po rozpoznaniu której Sąd Apelacyjny w (...) uznając za zasadny jedynie zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej kary, wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2017 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymierzoną R. Ś. karę pozbawienia wolności obniżył do lat 7, w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze, na niekorzyść R. Ś. i zarzucając rażąca niewspółmierność tej ostatniej.

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2019 r., V KK (...), Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone rozstrzygnięcie w części dotyczącej orzeczenia o karze i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) w celu ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt II AKa (...) utrzymał w mocy rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

Obecnie skazany wystąpił z osobistym wnioskiem o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie, w którym podkreślił, że czuje się niewinny oraz powołał się na szereg nieprawidłowości, z którymi zetknął się w związku z pozbawieniem wolności w niniejszej sprawie, zarówno w ramach aresztu tymczasowego, jak i odbywania orzeczonej kary. W piśmie z dnia 9 lutego 2021 r., wniósł także o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu w osobie adw. Z. L. „po to aby pokierował sprawą”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z wywodów przedstawionych przez skazanego R. Ś. w jego osobistym wniosku o wznowienie postępowania w opisaney wyżej sprawie, nie wynika żadna z okoliczności, które mogłyby zostać uznane za ustawową przesłankę tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest wznowienie postępowania.

Krąg ustawowych podstaw uzasadniających wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem zamieszczony jest w przepisie art. 540 k.p.k. i nast. Jako podstawy do występowania z wnioskiem w tym względzie ustawa przewiduje:

- popełnienie przestępstwa w związku z postępowaniem, gdy istnieje uzasadniona możliwość przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia, jednak czyn taki musi być stwierdzony prawomocnym wyrokiem skazującym albo stwierdzeniem, że takie orzeczenie nie może zapaść z powodów wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k.;
- ujawnienie się po wydaniu orzeczenia nowych faktów lub dowodów wskazujących na to, że: skazany nie popełnił czynu lub czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze, bądź też skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary albo sąd błędnie umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu;
- orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą – przepisu prawnego, na mocy którego zostało wydane orzeczenie;
- potrzebę uwzględnienia rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską;
- rozpoznanie sprawy pod nieobecność oskarżonego, któremu nie doręczono zawiadomienia o terminie lub doręczono je w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże, że nie wiedział o terminie oraz o możliwości wydania orzeczenia pod jego nieobecność, a w posiedzeniu lub rozprawie nie uczestniczył obrońca.

Ponadto, wznowienie postępowania z urzędu uzasadniają okoliczności wymienione w art. 439 § 1 k.p.k.

Wobec tego, że osobista inicjatywa skazanego dotycząca wznowienia postępowania nie wskazywała na wystąpienie w jego sprawie ustawowych przesłanek warunkujących podjęcie czynności procesowych w tym zakresie, Przewodniczący V Wydziału Izby Karnej Sądu Najwyższego zarządzeniem z dnia

22 marca 2021 r. zwrócił się do R. Ś. o nadesłanie informacji jakie to nowe okoliczności nieznane w prawomocnie zakończonym postępowaniu mają stanowić podstawę wniosku o wznowienie.

W nadesłanej odpowiedzi z dnia 30 marca 2021 r., uzupełnionej pismami z dnia: 1, 5, 8 i 12 kwietnia 2021 r., skazany powtórzył swoje krytyczne uwagi dotyczące wartości dowodów, które stały się podstawą przypisania mu winy w procesie zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...), a także podtrzymał zastrzeżenia zgłaszane w związku z procesem wykonywania wobec niego orzeczonej kary pozbawienia wolności.

Inicjatywa podjęta przez skazanego R.Ś. o wznowienie z urzędu postępowania w przedmiotowej sprawie – okazała się całkowicie chybiona. Przepis art. 545 § 3 k.p.k. przewiduje, że sąd właściwy do rozpoznania o wniosku o wznowienie postępowania jest zobowiązany do przeprowadzenia wstępnej kontroli okoliczności przedstawianych przez osobę występującą z inicjatywą uruchomienia procedury wznowienia postępowania. W sytuacji, gdy z treści wywodów zaprezentowanych sądowi wywodów wynika, że podnoszone argumenty nie spełniają w ogóle kryterium ustawowych przesłanek wznowienia postępowania – powołany przepis nakazuje odmówić przyjęcia takiego wniosku, jako oczywiście bezzasadnego – nawet bez podejmowania czynności zmierzających do usunięcia braków formalnych pisma procesowego – w tym wypadku rozważenia wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu, który miałby dopiero poszukiwać ewentualnych przesłanek wznowienia postępowania. Podkreślić przy tym trzeba, że skazany nawet po wezwaniu go wspomnianym zarządzeniem z dnia 22 marca 2021 r., nie sprecyzował żadnych okoliczności należących do kręgu mogącego w ogóle stanowić podstawę do uruchomienia postępowania zmierzającego do wznowienia procesu w jego sprawie. Poza lakonicznym stwierdzeniem, że czuje się niewinny, a rozpoznanie go przez małoletniego pokrzywdzonego było następstwem udostępnienia mu zdjęć wykonanych przez policję, pozostała argumentacja skazanego odnosi się do zdarzeń mających miejsce w okresie izolacji związanej z pozbawieniem wolności w niniejszej sprawie. Nie odnosi się natomiast ani do przebiegu postępowania, którego wznowienia się domaga ani do innych podstaw takiego orzeczenia określonych w ustawie. Taki sposób podejścia do instytucji

nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest wznowienie postępowania, jest oczywiście wadliwy.

Jak z powyższego wynika, inicjatywa wnioskodawcy – w części związanej z jego skazaniem w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt II AKa (...) – w sposób jednoznaczny koncentruje się na fragmentach dowodów już wykorzystanych w procesie, z których oceny wyprowadzono wnioski uznawane za niekorzystne dla skazanego. W pozostałej części zaprezentowane wywody dotyczą wydarzeń mających miejsce w czasie odbywania przez skazanego orzeczonej kary, zaobserwowanych przez niego nieprawidłowości lub działań podejmowanych na jego szkodę przez różne osoby (co jest przedmiotem składanych przez niego zawiadomień do organów ścigania). Żadna jednak z tych ostatnich okoliczności, tak szeroko opisywanych przez R. Ś., nie pozostaje w żadnej relacji z przesłankami wznowienia postępowania przedstawionymi na wstępie.

W ocenie Sądu Najwyższego istniały zatem ważne argumenty uzasadniające odmowę przyjęcia wniosku w/w skazanego nawet bez wyznaczenia mu obrońcy z urzędu w celu zbadania sprawy oraz wzywania skazanego do usunięcia braków formalnych w postaci zrealizowania wymogu przymusu adwokackiego obowiązującego przed wszczęciem postępowań nadzwyczajnych oraz wniesienia stosownej opłaty. Samo niezadowolenie skazanego z wyniku procesu i warunków związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności nie jest wystarczające do podjęcia czynności zmierzających do uruchomienia postępowania nadzwyczajnego, którego podstaw nie precyzuje nawet sam zainteresowany. Nie ulega bowiem wątpliwości, że przepis art. 545 § 3 k.p.k. – w kształcie obecnie obowiązującym – nakłada na sąd właściwy do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania wymóg przeprowadzenia wstępnej kontroli okoliczności przedstawianych przez osobę występującą z inicjatywą wszczęcia procedury wznowienia postępowania. Taki kształt regulacji ustawowej oznacza zatem, że na sąd nałożony jest obowiązek odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie, gdy został on sporządzony i podpisany osobiście przez skazanego, jeżeli już z samej treści tegoż wniosku wynika, iż jest on w oczywisty sposób bezzasadny.

W orzecznictwie słusznie podnosi się, że oczywista bezzasadność wniosku o wznowienie to taka, która nie wymaga szczególnego badania, jest widoczna na pierwszy rzut oka, jest niewątpliwa i wniosek obiektywnie nie może doprowadzić do wzruszenia orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2015 r., II KO 49/15). W sytuacji, gdy z treści wywodów zaprezentowanych sądowi wynika, że podnoszone argumenty nie spełniają w ogóle kryterium ustawowych przesłanek wznowienia postępowania – powołany wyżej przepis nakazuje odmówić przyjęcia takiego wniosku, jako oczywiście bezzasadnego – nawet (jak już podkreślono) bez podejmowania czynności zmierzających do usunięcia braków formalnych pisma procesowego.

W sytuacji, gdy sam skazany, pomimo stosownego wezwania nie potrafił sprecyzować faktycznych okoliczności uzasadniający wznowienie postępowania, ani tym bardziej wskazać innych wad dotychczasowego rozstrzygnięcia sprawy mogących przemawiać za potrzebą weryfikowania jego wyniku, oczywista bezzasadność takiej inicjatywy przemawiała też przeciwko wyznaczenia skazanemu obrońcy z urzędu. Zostałby on bowiem postawiony przed koniecznością nie tyle zweryfikowania argumentacji wnioskodawcy z punktu widzenia katalogu ustawowych podstaw wznowienia, ale dopiero poszukiwania okoliczności, które takie podstawy mogłyby hipotetycznie stanowić – choć sam zainteresowany ich nie dostrzega.

Taka właśnie sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie.

Łatwo bowiem zauważyć, że żadna z okoliczności wymienionych w osobistych pismach R. Ś. nie odpowiada nawet w przybliżeniu enumeratywnie wymienionym podstawom wznowienia postępowania określonym w ustawie. Krąg tych ostatnich został sprecyzowany w przepisach art. 540 k.p.k., art. 540 a k.p.k., art. 540 b k.p.k., art. 541 k.p.k., art. 542 § 3 k.p.k. i obowiązkiem podmiotu ubiegającego się o wszczęcie postępowania wznowieniowego jest przedstawienie konkretnych okoliczności uzasadniających przekonanie, że zachodzi ustawowa przesłanka takiego wniosku. Nie znajduje natomiast podstawy normatywnej oczekiwanie wyrażone przez skazanego w tej sprawie, odnośnie do weryfikowania treści dowodów już przeprowadzonych w toku procesu, ewentualnie ich poszukiwania lub uzupełniania. Zadanie tego rodzaju realizuje postępowanie

przygotowawcze, a następnie postępowanie rozpoznawcze przed Sądami obu instancji, gdzie każda ze stron procesowych dysponuje inicjatywą dowodową i może ją realizować stosownie do swoich interesów. Przypomnieć też należy, że w odniesieniu do przesłanki wznowienia postępowania wymienionej w art. 540 § 1 pkt 2 kpk, tj. ujawnienia się nowych faktów lub dowodów korzystnych dla skazanego, ciężar wykazania jej zaistnienia oraz znaczenia dla sytuacji prawnej skazanego spoczywa na wnioskodawcy. Nie można natomiast domagać się wznowienia postępowania w celu dopiero poszukiwania dowodów lub sprawdzenia, czy nie zmieniła się treść dowodów już przeprowadzonych.

W świetle powołanych okoliczności należało dojść do przekonania, że spełniona została przesłanka oczywistej bezzasadności wniosku skazanego R. Ś., określona w art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. albowiem jego wystąpienie w tej sprawie nie dostarczyło argumentów odwołujących się do którejkolwiek z podstaw wznowienia postępowania.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.